

Poticanje biznisa ministra Lijanovića

Bivši federalni ministar [Jerko Ivanković Lijanović](#) davao je poticaje firmama koje su u vezi sa njegovom porodicom. Novac je dobio i direktor Vladine institucije koja je poslovala sa porodicom ministra.

Za tri godine je iz budžeta Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) isplaćeno 2,7 miliona KM firmama „ZD.I. Produkt“ i „Alpen – Mit“ iz Širokog Brijega za poticaj izvoza. Stočarska farma „Terra“ iz Novog Travnika u vlasništvu [Tonče Bavrke](#), direktora Direkcije robnih rezervi Federacije, dobila je 114.000 KM za poticaj poljoprivrede. Direkcija je u to vrijeme čuvala mesne konzerve i paštete u „Farmku“ iz Širokog Brijega, otkrivaju novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN).

„Farmko“ i „ZD.I. Produkt“ pripadaju grupi firmi koje Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (BiH) istražuje zbog neplaćanja poreza na dodatnu vrijednost (PDV). Zbog veza sa ovim firmama pod istragom je i „Alpen – Mit“, iako nije utvrđeno da duguje PDV. Istražitelji raspolažu dokazima o vezama ove tri firme i porodice Lijanović.

Poslovanje funkcionera sa povezanim osobama i firmama može ukazivati na sukob interesa, ali zbog pravnog vakuma u FBiH trenutno ne postoji institucija koja bi eventualno kaznila Jerka Ivankovića Lijanovića.

Poticaj za robu prodanu u BiH

Bivši ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Jerko Ivanković Lijanović je većinski vlasnik porodične firme – Mesne industrije „Lijanovići“. Njezino je sjedište na adresi Visoka Glavica b.b. u Širokom Brijegu. Zbog neplaćenih poreza i dugova firma je blokirana od 2002. godine. No, Lijanovići su

poslovanje nastavili preko firmi koje su registrovane na njihove saradnike i članove porodice.

Na istoj adresi od 2011. godine počeo je poslovati „ZD.I. Produkt“, jedna u lancu kompanija koje su se bavile proizvodnjom i konzerviranjem mesa. Prema podacima iz sudskog registra, firmu je osnovao Zdravko Ivanković. Firma je od „Lijanovića“ unajmila pogon i robu, a naslijedila je i njihove radnike.

Nakon što je Jerko Ivanković Lijanović poslije općih izbora u BiH 2010. godine imenovan za federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, „ZD.I. Produkt“ je 2012. godine dobio 914.046 KM poticaja za izvoz mesnih proizvoda, a godinu kasnije još 1.263.876 KM.

Federalni revizori su u izvještaju o poslovanju Ministarstva za 2012. godinu naveli da zbog neslaganja podataka u fakturama i carinskim deklaracijama nisu mogli utvrditi da je sva roba „ZD.I. Produkta“ završila na inostranom tržištu. Ovi dokumenti su osnov Ministarstvu za obračun poticaja.

Izvoznu dokumentaciju prvo je kontrolisala posebna komisija Ministarstva, a potom i Stipe Šakić, Lijanovićev savjetnik. Njegov izvještaj bio je osnov za isplatu poticaja. Šakić je u Ministarstvo došao nakon što je Lijanović imenovan za ministra. Član je Lijanovićeve Narodne stranke Radom za boljitak i na ranijim izborima je bio njihov kandidat za funkcije na lokalnim razinama vlasti u Hercegovini.

Krajem 2013. godine „ZD.I. Produkt“ je izbrisan iz Registra firmi izvoznica koji vodi ovo ministarstvo, a njihov registracijski broj preuzima „Alpen – Mit“, firma koja počinje raditi na istoj adresi – Visoka Glavica b.b. u Širokom Brijegu.

Ova firma je u 2014. godini dobila poticaj od Ministarstva u iznosu od 504.514 KM.

Inspektori Federalne uprave za inspekcijske poslove su utvrdili da je „Alpen – Mit“ dobio poticaj namijenjen izvozu, iako je dio njegove robe plasiran na domaće tržište.

Jerko Ivanković Lijanović je uhapšen u septembru 2015. godine po nalogu Kantonalnog tužilaštva iz Tuzle zbog sumnje da je zloupotrijebio poticaje Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH. (Foto: CIN)

U ranijem intervjuu za CIN Lijanović je rekao da je njegova firma imala ugovore o najmu sa „ZD.I. Produktom“ i još nekim firmama. On kaže da poznaje njihove osnivače i direktore.

„Poznajem jer su ti ljudi radili nekad kod nas i jer je to, vjerovatno, bilo prirodno i logično. Ljudi su tražili novi

posao, nisu mogli više s nama raditi jer mi nismo mogli poslovati zbog blokade računa“, rekao je Lijanović.

Međutim, u Upravi za indirektno oporezivanje (UIO) BiH sumnjiče Lijanoviće da su osnivali druge firme kako bi izbjegavali plaćanje PDV-a. Lijanoviće, uz ostalo, povezuju sa širokobriješkim firmama: „Farmer Mesna industrija“, „Farmko“ i „ZD.I. Produkt“. Dokumenti pokazuju da su Lijanovići iznajmljivali ovim firmama pogone i skladišta na Visokoj Glavici, licence za proizvodnju mesnih preradevina, ustupajući im i radnike i robe.

Junice i konzerve

„Farmer Mesna industrija“ iz Širokog Brijega proizvela je 2006. godine oko 800.000 pašteta i drugih konzervi pilećeg mesa za Federalnu direkciju robnih rezervi. Ove namirnice su bile namijenjene za pomoć stanovništvu u slučaju elementarnih nepogoda i nesreća.

Konzerve su bile uskladištene u „Farmerovom“ skladištu u Velikoj Kladuši do jula 2009. godine, kada ovaj posao preuzima „Farmko“, čiji je formalni vlasnik Željko Mikulić, a direktor je bio Milorad Bahilj.

Tada je između Bahilja i direktora Direkcije Tonče Bavrke sačinjen novi ugovor o privremenom skladištenju konzervi te dogovoreno tromjesečno čuvanje konzervi. Međutim, naknadno je aneksima rok produžavan šest puta pa su konzerve ostale u skladištu u Velikoj Kladuši do februara 2011. godine.

Bavrka nije htio razgovarati s novinarima CIN-a, ali je u pismenom odgovoru naveo da je Direkcija sve vrijeme tokom 2009. i 2010. godine pokušavala naći novog skladištara, ali da se nije javio niko ko ispunjava uslove. U međuvremenu, iz „Farmka“ su pisali Direkciji da trebaju izmjestiti konzerve iz Velike Kladuše u drugo skladište u Hercegovini jer postoji opasnost da ih inspekcija kazni, budući da nisu imali dozvolu za skladištenje tuđih roba.

Uz Bavrkinu saglasnost u februaru 2011. godine konzerve su prebačene u skladište u Bišća Polje kod Mostara. Nakon dopreme konzervi u Hercegovinu komisija Federalne direkcije robnih rezervi je utvrdila da su sve na broju i u maju je sa „Farmkom“ produžen ugovor za osam mjeseci.

Direktor Direkcije Bavrka je objasnio da je bilo više besmisleno produžavati rok na tri mjeseca jer nisu uspijevali naći novog skladištara.

U međuvremenu, nakon općih izbora u BiH u martu 2011. godine Lijanovićevoj Narodnoj stranci Radom za boljitak su pripala dva ministarska mjesta u Vladi FBiH. Bahilj, koji je uoči izbora podnio ostavku na mjesto direktora „Farmka“, imenovan je za ministra trgovine, dok je Jerko Ivanković Lijanović uz funkciju ministra imenovan za potpredsjednika Vlade FBiH.

Oni su kao članovi Vlade sudjelovali u donošenju odluka koje su u vezi sa radom i finansiranjem Federalne direkcije robnih rezervi.

„Ulazak osoba bliskih „Farmku“ d.o.o. Široki Brijeg u federalnu vladu trebao je samo ojačati zaštitu naše robe“, navodi Bavrka.

Novinari CIN-a otkrivaju da se desilo suprotno.

„Farmko“ je u julu 2011. prodao konzerve, a dva mjeseca kasnije o tome su obavijestili Direkciju. Saopštili su i da zbog loše finansijske situacije i blokade računa nisu u mogućnosti nadomjestiti potrošenu robu.

Direkcija je u septembru 2011. godine podnijela tužbu Općinskom sudu u Sarajevu radi povrata robe, uz obrazloženje da je „Farmko“ prodao federalne zalihe bez njenog odobrenja. Naredne godine Sud je odlučio u korist Direkcije i naložio firmi iz Širokog Brijega da vrati konzerve u vrijednosti od oko milion KM. Međutim, oduzeta roba nikada nije vraćena vlasniku, niti je federalni budžet obeštećen u novcu za

njihovu vrijednost.

Računi „Farmka“ su već bili blokirani, a firma nije imala ni imovinu iz koje bi se mogla naplatiti šteta jer je koristila unajmljene pogone i skladišta mesne industrije „Lijanovići“ iz Širokog Brijega.

UIO je otkrio da ova firma nije platila PDV od milion i 68 hiljada KM.

U periodu od 2011. do 2013. godine Bavrkina farma krava „Terra“ iz Novog Travnika je iz Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva dobila 114.000 KM poticaja za proizvodnju mlijeka, uzgoj rasplodnih junica i proizvodnju žita.

„Skladištenje mesnih pilećih konzervi nema nikakve dodirne tačke sa premijama za mlijeko. (...) Gospodina Lijanovića, prije nego je došao u Vladu Federacije BiH, nisam poznavao niti sam imao bilo kakvih privatnih, poslovnih ili političkih kontakata“, navodi Bavrka u dopisu i dodaje da je poticaje dobijao kao bilo koji proizvođač mlijeka.

Bavrka je „Terru“ osnovao 2003. godine, pet mjeseci nakon što mu je istekao mandat zamjenika ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona. Na čelo Federalne direkcije došao je 2008. godine. U proljeće 2015. „Terra“ je ugašena, a poslovanje je nastavljeno pod firmom „Smrike“ iz Novog Travnika.

Potencijalni sukob interesa

Jerko Ivanković Lijanović se u septembru 2014. godine zajedno sa braćom Mladenom, Slavom i Jozom suočio sa optužbama za utaju 11 miliona KM poreza. Po nalogu državnog tužilaštva tada su uz braću Lijanoviće uhapšeni i njihov otac Stipe Lijan Ivanković te još devet osoba, među kojima je i bivši ministar trgovine FBiH Milorad Bahilj.

Svi su pušteni na slobodu, a optužnica još nije podignuta.

Jerko Ivanković Lijanović je ponovo uhapšen krajem septembra ove godine po nalogu Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona zbog sumnje da je zloupotrijebio položaj i ovlaštenja pri isplati poljoprivrednih poticaja kada je bio na čelu federalnog ministarstva.

Trenutno je u pritvoru.

Direktor Direkcije robnih rezervi Federacije BiH Tončo Bavrka kaže da kroz poticaje nije dobijao ono što ga nije sljedovalo kao svakog drugog poljoprivrednika. (Foto: CIN)

Lijanović bi se mogao suočiti i sa optužbom za sukob interesa, jer prema Zakonu o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH funkcioneri ne smiju koristiti ovlasti kako bi obezbijedili dobit ljudima sa kojima su u vezi. Međutim, trenutno nema institucije koja bi provodila ovaj Zakon.

Ovaj dio države se nalazi u pravnom vakumu od prije dvije godine, kada je promijenjen Zakon o sukobu interesa u

institucijama vlasti BiH. Time su ovlasti za tumačenje sukoba interesa i sankcionisanje prenijete sa Centralne izborne komisije (CIK) na posebnu državnu komisiju, ali oni nisu preuzeli ovlast za federalne funkcionere.

Ivana Korajlić iz Transparency International BiH, institucije koja već godinama prati primjenu Zakona o sukoba interesa u zemlji, kaže da ni ranije nije postojala dobra praksa u tumačenju sukoba interesa. „Krug lica na koje se primjenjuje je uzak, a i njihovi srodnici zbog kojih bi se javni zvaničnici mogli naći u sukobu interesa su veoma usko definisani. Problem je i u samom tumačenju situacija sukoba interesa pa se često, bez obzira što je javni zvaničnik očigledno mogao uticati na ostvarivanje sopstvenog interesa, tumači da je u sukobu interesa samo ako je direktno glasao za donošenje takve odluke“, kaže Korajlić.

Čak i kada se u rijetkim slučajevima utvrdi sukob interesa, sankcije su blage.

„One su isplative u odnosu na dobit koja se može direktno i indirektno ostvariti kroz situaciju sukoba interesa“, objašnjava Korajlić.